

IL DIVO

POP & KÜLTÜR

NİSAN 2024

RÖPORTAJLAR

Mehmet
Seçil Sural
Richard Behr
Sahra Yalçın

GRAFİK TASARIM

ozdemirmedia.nl

www.popnkultur.online

general@popnkultur.online

SOSYAL MEDYA

instagram.com/popnkultur
facebook.com/popnkultur
twitter.com/popnkultur

INTERNATIONAL

popthevolume.de - Germany

// RÖPORTAJ

13
**BORA
VARSAY**

ÇOK ÖZEL
// RÖPORTAJ

03
IL DIVO

TÜRKİYE'NİN EN POPÜLER DİJİTAL MÜZİK DERGİSİ

#POPNKULTÜR

IL IDIVO

IL DIVO

Her birinize müzik alanında kariyer yapma konusunda ilham veren şey neydi ve Il Divo grubu nasıl bir araya geldi?

Grubun diğer üyeleri hakkında biraz bilgim olsa da genel olarak kendi hakkımda konuşsam daha iyi olur. Müzik hayatımda her zaman önemli bir yerdedi. 5 yaşındayken keman çalmaya başladım ve 10 yıl boyunca devam ettim. 6-7 yaşındayken erkek korosunda şarkı söyledim. 15 yaşında ise bir rock grubunda şarkı söylüyordum. Biraz elektronik gitar çalmayı denedim. Hala daha en büyük hobilerimden birisidir. Hiç gitar dersi almadım, kendim öğrendim ama her zaman çok keyif aldım. 20 yaşında, yüksek öğrenimimi bitirdiğimde, ne okumam gerektiği ile ilgili içimde bazı düşünceler vardı ve müziğin hayatımda ne kadar önemli bir rol oynadığını fark ettim. O zamanlarda müzik öğretmenim bana, müzik öğretmenliği okumamı çünkü çok kapsamlı bir eğitimi olduğunu söyledi ve tavsiye etti. Biraz müzik teorisini öğreniyorsunuz, piyano çalmayı öğreniyorsunuz, şan dersleri alıyorsunuz, orkestra şefliğini, koroyu, beste yapmayı ve daha birçok şeyi öğreniyorsunuz. Daha sonra istediğiniz alana yöneliyorsunuz. Ve o zamanlar tenor olarak klasik şarkı söyleme, klasik ses konusunda uzmanlaştım. Daha sonrasında opera söyledim, birçok kez nutuk çektim ve Hollanda'ya taşındım. Orada da klasik ses üzerine çalışmaya devam ettim ve korolarda opera söylemeye devam ettim. 32 yaşına geldiğimde ise Il Divo için seçmelere katıldım. Bunun üzerinden 20 yıl geçti. O zamandan beri de yaptığım tek şey Il Divo'da şarkı söylemek. David her zaman astronot olmak istiyordu ama David astronot olamayacak kadar uzundu. Bir ara öğretmeni onu bulunduğu lisede bir

müzik prodüksiyonuna dahil etti. Ve bu onun hayatını değiştirdi. Şarkı söyleme ve müzik konusunda tamamen tutkulu hale geldi ve işte o an, hayatımda izlemek istediğim yolun bu olduğunu fark etti. Sebastian küçüklüğünden beri müzikle her zaman çok ilgilendi. Küçükken her zaman büyükannesinin evinde olduğunu ve büyükannesinin piyanosunun olduğunu anlatırdı. Televizyon izlerken, sesi kapatırdı ve piyanonun başına oturup, izlediği şeyler için bir tür doğaçlama film müziği yapardı. Sebastian kendi kendini yetiştirmiş. Hiç müzik eğitimi almadı ama müzik yazmaya başladı. Fransa'da yaşarken başkaları için de müzik yazdı. Steven'ı iki yıldır tanıyorum ve o her zaman bir opera sanatçısıydı. Buna nasıl başladığını bilmiyorum.

Il Divo, 20 yıl önce bir grup olarak bir araya geldi. X Factor, Pop Idol, American Idol ve tüm bu TV programlarının organizatörü **Simon Cowell** tarafından kadroya alındık. Aynı zamanda Sony Music Group'un bir parçası olan Syco adlı plak şirketinin yöneticisiydi. Ve Andrea Bocelli'nin sesine hayran kaldığı için bizi bir araya getirdi. Westlife adında çok başarılı bir pop grubu vardı. Simon'ın aklına klasik seslerden oluşan bir erkek grubu oluşturma fikri geldi. Bu yüzden oyuncu seçimi düzenledi ve Avrupa ve Amerika Birleşik Devletleri'ndeki tüm ülkelerde uzun bir süre seçmeler düzenledi. Gruba alındık, ilk albümümüzü kaydetmeye başladık ve Tony Braxton'ın Unbreak My Heart şarkısını kendimize göre uyarlayarak ilk büyük başarıımızı elde ettik. Gerisi dedikleri gibi tarih.

Yeni albümünüz 'XX' çıktı, albüm 20. Yıl kutlamanızı konu alıyor. Bu albümün kayıt ve prodüksiyon süreci nasıldı?

Albüm 20. yıldönümünüzün kutlamasını konu alıyor. Önceki soruda da belirttiğim gibi, bir plak şirketi yöneticisi tarafından kadroya alınmamızdan ve hemen hemen her şeyin bizim için yapılmasından bu yana, son 20 yılda çok uzun bir yol kat ettik. Sadece şarkı söylüyorduk, vokalleri ve diğer şeyleri yapıyorduk. Düzenlemeler, repertuvar seçimi, albümün tüm prodüksiyonu, tüm sanat çalışmaları, her şey plak şirketi, yapımcılar vb. tarafından yapıldı. Bu albümde her şeyi kendimiz yaptık. Birkaç yıl önce plak şirketinden uzaklaştık. Daha sonra yavaş yavaş prodüksiyonlarımıza daha fazla dahil olmaya başladık, bir repertuvar seçtik. Bu albümde, 20. yıl dönümümüz için bir albüm kaydetme fikrinden itibaren A'dan Z'ye kendimiz yaptık: albümün adı, birlikte çalışacağımız insanları bulmak, bir repertuvar seçmek ve ardından aranjmanı yapmak üzerine grup olarak biz düştük. İşte bu yüzden bu albümle gurur duyuyoruz çünkü bu bizim bebeğimiz. Bence son 20 yılda yaptığımız en iyi albüm. Bunu biz yarattık diyebilirsiniz. Bu yüzden bundan büyük gurur duyuyorum.

Il Divo dünya çapında muazzam bir başarı elde etti. Müziğinizi farklı kılan ve bu kadar farklı bir dinleyici kitlesinde yankı uyandıran şeyin ne olduğunu düşünüyorsunuz?

Evet, bu var olduğumuzdan beri bize sorulan bir soru. Genel olarak seçtiğimiz müziğin denenmiş ve test edilmiş olduğunu ve bu nedenle şimdiden çok geniş bir kitleye hitap ettiğini düşünüyorum. Aklımızda her zaman tek bir hedef var. Bu da güzel, duygusal ve tutkulu müzik yaratmak. İşte bu yüzden müziğimizi 20 yıl önceki gibi şimdi de dinleyebileceğinizi düşünüyorum. Ve bundan keyif alabilirsiniz. İster orijinal dilinizde söylensin, ister Japonya'da, İngiltere'de, Almanya'da, Amerika Birleşik Devletleri'nde veya Güney Amerika'da yaşıyor olun, dili anlıyor olmanız fark etmez. Biz sadece dinleyicide duygusal bir tepki uyandıracak güzel müzikler yaratmak istiyoruz. Yürekten, ruhla, tutkuyla ve sevgiyle şarkı söylüyoruz ve bunu dinleyicilere aktarmak istiyoruz. Ve bunun küresel bir şey olduğunu düşünüyorum. Bu, uyruğa, kültüre veya herhangi bir şeye bağlı olmayan bir şey. Ve bu çok geniş çaplı bir çekiciliğin neden.

IL DIVO

SÖYLEDİĞİMİZ,
İCRA ETTİĞİMİZ
MÜZİĞE KALBİMİZİ VE
RUHUMUZU KATIYORUZ
VE BU DUYGUNUN
DİNLEYİCİLERİMİZE DE
YANSIMASINI İSTİYORUZ.

Il Divo, klasik ve pop müziğin eşsiz karışımıyla tanınıyor. Albümlerinizi için şarkı seçme ve düzenlemenin ardındaki yaratıcı süreci anlatabilir misiniz?

En büyük fark “XX” albümünde her şeyi kendimiz yapmış olmamız. Albüm için şarkı seçimi ve yaratıcı süreç. Bu albümle, her zaman yaptığımızın aynısını yaptık, ama bunu dördümüzün işbirliğiyle ve başka hiç kimsenin, hiçbir plak şirketinin, hiçbir yöneticinin, hiçbir A&R(Artist ve Repertuvar) çalışanının katılımı olmadan yaptık. Biz bunu dördümüz kendimiz başardık. Ve yaptığımız şu ki, bir bakıma geri dönmek istedik, başlangıç olarak ilk albümü şablon olarak aldık çünkü bu bir konsept albüm değildi. Sonuçta Musical Affair gibi tamamı müzik repertuvarı olan ve zamansız olan birkaç konsept albüm yaptık.Yani, son yüzyıldaki her on yıldan, popüler olmuş müziklerden bir şarkı seçtik. Amor Passon tamamen Latin müziği idi. Ve biz bu albümde ilk albümü şablon olarak alıp bulabileceğimiz en iyi 10 şarkıyı seçip bu şarkıların kendi versiyonunu oluşturmak istedik. Böylece her birimiz, uygun olabilecek, kaydetme konusunda heyecan duyacağımız şarkıların ve fikirlerin bir listesini derledik. Ve daha sonra konserimizden önce, sahne arkasında, Sebastian bana “Hadî parfüm testini yapalım.” dedi. Bu tıpkı bir parfümü test etmek gibidir çünkü. Koklarsın ve beğenip, beğenmediğini hemen anlarsın. Elimizdeki yüzlerce şarkıyı açtık ve bu testi yaparak şarkıları seçtik, çok eğlenceliydi. Bazı şarkılarda herkes hayır diyordu, bazen de bir evet, iki evet, üç evet, dört evet çıkabiliyordu. Daha sonrasında iyice listeyi daralttık ve en çok ikna olduğumuz 10 şarkıyı seçtik. Ve sonra aranjmanlar, yapımcımız Carlos Lopez müzik aranjmanlarını yarattı, ama en başından beri, bizim tarafımızdan gelen birçok katkıyla yaptı bunu ve ilk demoları, bizim düşündüğümüz ilk şablonları gönderdi. Seçtiklerimizden farklı şarkıları seçebilirdi ve biz de onu dinleyip karar verirdik. Çok uzun online toplantılar yaptık ve aranjmanı tartıştık. Bazen şöyle diyebilirsiniz, evet, bunu beğendim, buradaki trampetin sesini beğenmedim, buraya biraz gitar ekleyebiliriz. Biz de buna çok ama çok dahil olduk. Ve evet, bu yüzden bu albüm de bize aitmiş gibi geliyor. Bu çok heyecan verici bir süreç, daha önce yaptığımız tüm kayıtlardan çok daha fazla emek harcadık.

Bu yıl yeni albümle Amerika turnesine çıkacaksınız, canlı performanslar klasik müziğin önemli bir parçası. Konserlere nasıl hazırlanıyorsunuz ve izleyicilerin performanslarınızdan ne anlamasını bekliyorsunuz? Yakın zamanda bir Türkiye konseri bekleyebilir miyiz?

Canlı performanslar yaptığımız en heyecan verici şey. Açıkçası aranjmanlar oluşturmak, bir albüm için, kayıt için müzik seçmek ve ardından stüdyoya girmek de heyecan verici bir süreç. Ve son 20 yılda giderek daha heyecan verici hale geldi çünkü biz her zaman bu işin içindeydik, üzerinde daha fazla kontrole sahiptik ve neyi kaydetmek istediğimiz, nasıl kaydetmek istediğimiz konusunda daha fazla söz sahibi olduk.Söylediğimiz, icra ettiğimiz müziğe kalbimizi ve ruhumuzu katıyoruz ve bu duygunun dinleyicilerimize de yansımını istiyoruz. Müziğimizi yorumlarken bizim hissettiklerimizi dinleyiciye de hissettiriyoruz. Dolayısıyla bunun için kelimelere gerek olmadığını düşünüyorum. Söylediğimiz her kelimeyi anlamınıza gerek yok ama duygunun kendisini iletmesi gerekiyor. Canlı bir konserde başarmak istediğimiz şey de budur. İşte bu yüzden canlı konserin

en heyecan verici şey olduğunu düşünüyorum, her şeyden önce sesiniz, vücudunuzla en doğrudan bağlantılı olan enstrümandır. Ve bu nedenle bu aynı zamanda günlük zihinsel durumunuza ve her günkü fiziksel durumunuza da bağlıdır. Yani her gösteri farklıdır ve bu yüzden her zaman heyecan vericidir, birçok farklı konsere gelen insanlar bile, asla aynı olan iki gösteri görmez. Duygusal olarak da her zaman farklı bir duygusal yük oluyor ve biz de seyirciden aldığımız yanıtlarla besleniyoruz. Ve bu sadece ne kadar yüksek sesle ve ne kadar uzun süre alkışladıklarıyla ilgili değil, aynı zamanda seyirciyle aranızda duygusal bir bağ hissediyorsunuz. Bence bu çok önemli ve biz de bu konuda başarılı oluyoruz ve bunu başarmak istiyoruz. Ve ister Türkiye’de, ister Amerika’da, ister Güney Amerika’da, ister Japonya’da söyleyelim, işte aradığımız şey bu. Umarım 2024-25’te Türkiye’ye geri döneriz. Yapacağımıza eminim. Avrupa fuarlarının bu yılın sonunda yani 2024’te yapılması planlanıyor. Geçen yıl Türkiye’ye gitmiştik. İlk defa üç gösteri yaptık. Sadece İstanbul’da değil, Ankara ve İzmir’de de sahne aldık. Ve çok heyecanlı, çok başarılı konserlerdi. Harika bir seyirci vardı.

Repertuvarınız birden fazla dilde şarkı içeriyor. Şarkı sözlerinin farklı dillerde yorumlanması ve sunulmasına nasıl yaklaşıyorsunuz?

Farklı diller olması bir problem değil. Bir şarkıcı olarak sözlerinizin ne anlama geldiğini bilmeniz gerekir. Şarkı söylediğinizde duyguyu aktarırsınız, ne hakkında şarkı söylediğinizi hissetmek istersiniz. Ve bu, seyirci söylediğiniz her kelimeyi anlamadan seyirciye aktarılmalıdır. Bence bu oluyorsa, bir şarkıcı olarak, bir tercüman olarak işinizi iyi yapıyorsunuz demektir. Ve bu sadece bir şarkıcı için geçerli değil, aynı zamanda herhangi bir enstrümantalist için de geçerli. Hani sadece kağıda yazılan notaları çalmıyorsunuz, duyguyu ortaya koyuyorsunuz, kalbinizi koyuyorsunuz, acıyı, neşeyi, aklınıza gelen her duyguyu, hüznü koyuyorsunuz her notaya. Bir piyanistle veya bir gitaristle veya bir saksafoncuyla veya bir davulcuyla çalıştığınızda, onların enstrümanlarını çalarken bir şeyler hissettiklerini hayal ederim. Ve eğer bunu dürüst ve sağlıklı bir şekilde yaparsanız, farklı dilde olması hiçbir şey değildir; icra ettiğiniz müziğe kattığınız duyguyu sadece seyirci, dinleyici hissedebilir ve farklı dillerde şarkı söylemeye bu şekilde yaklaşırsınız. Sonuçta bunun bir önemi yok çünkü izleyicinin hissetmesini istediğiniz duyguyu hissettirmek önemli olan. Ve bu sadece bir PO şiirini dinlemek ve onun güzelliğini yakalamak için her bir kelimeyi anlamaya ihtiyaç duymak gibi bir şey değil. Duyguları aktardığımızı düşünüyorum ve önemli olan da bu.

Bir klasik müzik grubu olarak ilhamınızı ve motivasyonunuzu nasıl koruyorsunuz?

Eğer bir müzisyenseniz ve tüm hayatınız boyunca müzisyen olduysanız biliyorsunuz ki, müzik tutku duyacağınız bir şey. Ve müzik için ilhamımı kaybettiğimi ya da zorla ilham aramak zorunda kaldığımı hayal bile edemiyorum. Sanırım müzikten her zaman çok derin bir keyif alıyorum. Ve yaratıcı insanlar olarak anlıyorum ki, yaratıcı olduğunuz yüzleriniz vardır ve bu yüzler kendiliğinden ortaya çıkar. Muhtemelen kendinizi boş hissettiğiniz, diğer anlarda olduğu kadar kolay yaratamadığınız anlar da vardır. Ama kendim için düşünüyorum, ben bir müzisyenim, besteci değilim, bunu gençken

yaptım, rock grubunda şarkılar ve sözler yazdım. Ve bunu hala yapabilirim ama şu anda odaklandığım şey bu değil.

Il Divo’nun canlı performansları enerjileri ve gösterileriyle ünlüdür. Konserlerinize fiziksel ve zihinsel olarak nasıl hazırlanıyorsunuz?

Fiziksel olarak şarkı söylemek elbette spor gibidir, ses telleriniz kastır, kas değiller ama ne demek istediğimi anlıyorsunuz. Onları formda tutmalısın. Vücudunuzu formda tutmanız gerekiyor, sağlıklı olmanız gerekiyor, sıvı almanız gerekiyor ve dinlenmeniz gerekiyor, aksi takdirde vücudunuz performans gösteremez. Spor yapıyoruz, vücudumuzu formda tutuyoruz, beslenmemize dikkat ediyoruz; Bilirsiniz, aşırı içki içmiyoruz, uyuşturucu kullanmıyoruz veya ertesi gün şarkı söylemek zorunda olduğumuzda gece geç saatlere kadar oturmuyoruz çünkü yapmamalıyız. Turneye çıktığında ve Dünya’yı seyahat ettiğimizde savaşmak zorundayız. Jet lag ve yemek konusunda zaman dilimleri ve zaman farklılıklarıyla mücadele ediyorsunuz, bilirsiniz, farklı ülkelerde istediğinizi yiyemediğiniz veya alerjiniz veya intoleransınız olabiliyor ve bazen bunun gibi şeylerle mücadele ediyorsunuz. Tamamen yunuza devam edip, zihninizi dengede tutamazsınız ve yüzde yüz iyi hissedemezsiniz. Ama yine de endişelenmemelisiniz. Çünkü aslında bir konser vermek için koşullar asla ama asla mükemmel değildir. Yani sadece sahip olduklarına odaklanmalı. Ama sanırım 20 yılı aşkın bir süredir bunu yapmamıza rağmen, bunlarla devam etmeyi yeni öğrendik, aklınızı başında tutmalısınız, sağlam durmalısınız ve ayrıntılar konusunda da endişelenmemelisiniz. Aklınız başınızda olsun ve her zaman yaptığımız gibi aşırı mükemmeliyetçilik ve bunun gibi şeyler yapmayın. Gösteriyi izleyicilerimiz için mümkün olduğunca iyi ve eğlenceli hale getirmek için hepimiz her zaman sahneye çıkmamız gerekenin yüzde yüzünü verdik. Performans sergilediğimiz her gece bunu seyircimize borçlu olduğumuzu hissettik.

Il Divo için sırada ne var? En çok gurur duyduğunuz şey nedir ve müziğinizin aracılığıyla nasıl bir miras bırakmayı umuyorsunuz?

Yeni albüm “XX” yeni çıktı, çok başarılı oldu. Bundan dolayı çok gururluyuz ve çok mutluyuz. Ve şimdi turneye çıkıyoruz. Nisan ayının sonunda Latin Amerika’da başlıyoruz, ardından yazın Amerika Birleşik Devletleri’nde, ardından sonbahara doğru Avrupa’da sahne alıyoruz. Ve bununla birlikte tüm dünyayı dolaşmayı planlıyoruz. Tekrar Asya’ya gideceğiz, Japonya’ya, Avusturalya’ya. Muhtemelen Güney Afrika’ya da gideceğiz. Ama şu anda önümüzde büyük bir dünya turu var. Bunun üzerinde çalışmayı planlıyoruz. Bu turneyi tüm dünyaya taşıyacağız, XX’i ve yeni repertuvarımızı ve dünyanın her yerindeki harika klasiklerimizi canlı olarak izleyicilerimize sunacağız çünkü sonuçta bizim ve izleyicilerimiz için en önemli şey bu. Ve bundan sonra ne olacağını göreceğiz. Ama sanırım Il Divo’nun sesi, 20 yılın ardından güçleniyor, muhtemelen her zamankinden daha da güçlenecek. Ve sanırım daha uzun yıllar burada kalacağız. Çok teşekkür ederim

**ZARA
LARSSON**

Bİ ÖNCEKİ SAYIYI HÂLÂ OKUMADIN MI?

MART

Zara Larsson, Yeni albümü "Venus", yakında yayınlanacak olan filmi "A Part Of You" ve fazlasından bahsettiği röportajıyla Pop&Kultur yeni sayısının kapak yıldızı.

Okumak için popnkultur.online sitemizi ziyaret etmeyi unutma!

BORA VARSA

MÜZİK PRODÜKSİYONUNA İLGİ DUYMAMIN BİRİNCİL NEDENİ KENDİ KENDİME BİR ŞARKIYI BAŞINDAN SONUNA HER SÜRECİNDE YER ALARAK TAMAMLAMA İSTEĞİMDİ.

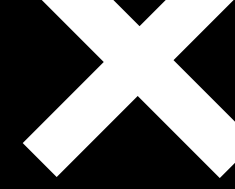
YAKIN ZAMANDA KÜNYESİNDE YER ALDIĞIN ÖZEL BİR İŞLE TÜRKİYE'DEKİ BİLİNLİRLİĞİN ARTTI VE BİRÇOK İNSAN KARIYERİNİ YAKIN MERCEĞE ALDI. BUNA GELMEDEN HEMEN ÖNCE, KENDİNDEN VE MÜZİK YOLCULUĞUNDAN BAHSEDER MİSİN?

Ben Bora Varsay, Los Angeles'da yaşayan bir müzisyenim. Biraz klişe olacak ama kendimi bildim bileli müzikle ilgilendiğimi söyleyebilirim, çocukluk

oyuncaklarımın birçoğu da elektro gitar ve çeşitli müzik aletleriydi. Müzik yolculuğum 7 yaşında, doğup büyüdüğüm İzmir'de Maria Rita Epik Müzik Okulu'nda klasik gitar ve müzik teorisi eğitimi alarak başladı. Yaklaşık 11 sene de bana çok şey katan bu eğitime devam ettim. Buradaki eğitimimin ve başta Şebnem Toksöz Gökçe olmak üzere değerli öğretmenlerimin sayesinde teknik gelişimimin yanı sıra, sahneye çıkma ve bir grup içerisinde çalma gibi hala müzik yolculuğumda bana yardımcı olan birçok tecrübe kazandım. Klasik gitarı çok sevsem de beni asıl heyecanlandıran elektro gitara geçişim müziği hayatımın merkezine koymamda büyük rol oynadı. Lisede arkadaşlarımla kurduğum rock grubumla da İzmir'de çeşitli sahnelerde canlı performans yapma şansımız oldu ve bu performanslara hazırlanırken provalarımız için sıkça ziyaret ettiğimiz Studio Kartal'da stüdyo ortamına hayran oldum. Stüdyoya ilk adım attığım andan itibaren hayatımın büyük bölümünü orada geçirmek istediğimden emindim. Rock müziğin yanı sıra pop, elektronik müzik ve hip-hop gibi birçok farklı müzik türüne de ilgi duyuyordum ve aynı dönemlerde müzik prodüksiyonuna merak sardım. Müzik prodüksiyonu üzerine araştırmalar yaparken Arif Mardin ve Ahmet Ertegün isimleriyle tanıştım ve bu iki ismin başarılarından çok etkilendim. Bu ilginin sonucu olarak ailemin de büyük desteği ile lisans eğitimimi müzik prodüksiyonu ve kayıt teknolojileri üzerine yapmaya karar verdim. Takip ettiğim müzisyenlerden Dream Theater grubunun üyelerinin, John Mayer'ın, ve Arif Mardin'in de ortak özellikleri Berklee College of Music'de eğitim görmüş olmalarıydı. Okulun köklü de bir prodüksiyon bölümü olduğunu öğrendiğimde kesin kararımı vermiştim.

Lisede İzmir Saint Joseph Lisesi'nde Fransızca eğitim aldığım için Amerika'ya gelmeden önce dilimi geliştirmek istedim ve İstanbul Bilgi Üniversitesi Müzik bölümünde İngilizce hazırlık dahil olmak üzere 2 sene geçirdim. İkinci yılının sonuna yaklaşırken de artık Berklee'ye gitme vaktimin geldiğine karar vererek okulu bıraktım ve tekrar İzmir'e dönerek Ömür Gidel ile Berklee'ye hazırlık için çalışmalara başladım. Ömür hocanın bana kattıkları sayesinde 2013 senesinde Berklee'ye kabul edilerek Boston'a taşındım.

BERKLEE COLLEGE OF MUSIC'TE ALDIĞIN EĞİTİMDEN NASIL ETKİLENDİN VE BU SÜREÇTEKİ DENEYİMLERİN NELERDİ?

Berklee College of Music'te Music Production & Audio Engineering bölümünden mezun oldum. Orada gördüğüm eğitim gerçekten inanılmazdı ve beni çok değiştirdi. Radiohead, Weezer, Lou Reed gibi isimlerin prodüksiyonunu yapmış Sean Slade, Mary J. Blidge, Usher, Sting gibi isimlerle çalışmış Prince Charles Alexander ve dünyaca ünlü gitarist Tim Miller gibi daha nice eşsiz tecrübelerle sahip öğretmenlerle çalışma fırsatı buldum. Daha ismini sayamayacağım birçok değerli eğitimcinin yanı sıra, okul arkadaşlarım da birbirinden yetenekli, azimli ve isteklidir ve bu da benim gelişimimde büyük pay sahibi oldu. Berklee'nin bir avantajı da mükemmel stüdyolara sahip olmasıydı. Özellikle son iki senemde sayısız kez hem dersler hem de kendi projelerim için o stüdyolarda sabahladım ve bu bana çok tecrübe kazandırdı. Ayrıca prodüksiyon ve ses mühendisliğinin dışında kompozisyon, aranjman, ses tasarımı gibi farklı farklı alanlarda da aldığım dersler müzikte ufkumun genişlemesine ve farklı açılardan bakabilmeme olanak sağladı.

TÜRKİYE'DEN LOS ANGELES'A UZANAN BİR YOLCULUK VAR. LOS ANGELES'A TAŞINDIKTAN SONRA ÇALIŞMALARINDA NASIL BİR DEĞİŞİKLİK OLDU VE BURADA ÇALIŞIRKEN EDİNDİĞİN DENEYİMLER NELERDİ?

2017 yılının eylül ayında Los Angeles'a taşındım ve buraya geldiğimden beri de çok şey öğrendim diyebilirim. Los Angeles Dünya'da müzik endüstrisinin en etkili şehirlerinden biri ve buraya geldiğimden beri yaşadığım deneyimler bana günümüz müzik piyasasında çok yönlülüğün önemini ve önüne çıkan fırsatları iyi değerlendirmem gerektiğini öğretti. İlk senemde Metallica, Megadeth, Aretha Franklin gibi isimlerin birçok sevdiğim albümünün de kaydedildiği One on One Studios'da ses mühendisi olarak çalışmaya başladım. Bir senelik bu deneyimin ardından kendi müziğime daha çok odaklanabilmek, kendimi geliştirmek ve prodüktör olarak da daha etkili işler yapabilmek adına California State University, Los Angeles'da kompozisyon ve aranjman üzerine master yapmaya karar verdim. Master'a devam ederken de bir yandan üniversitede öğretim görevlisi olarak Müzik Teknolojileri dersini verdim. Mezun olduğumdan beri de çeşitli Music Library'ler ve sanatçılar ile prodüktör, kompozitör, aranjör, gitarist, ses mühendisi ve mikser olarak çalışmaya devam ediyorum. 1 senedir de Atlantic Studios Hollywood'da stüdyo asistanı ve ses mühendisi olarak görev almaktayım.

BORA VARSAY OLARAK ARAŞTIRDIĞIMDA ADININ ÖNÜNE GELEN MÜZİK YAPIMCISI, SES MÜHENDİSİ, MİKSER, ARANJÖR, GİTARİST GİBİ BİRÇOK ÖNEMLİ SIFAT VAR. MÜZİK YARATMA SÜRECİNDE HER ADIMDA YER ALMAYI TERCİH ETMENİN ARKASINDAKİ MOTİVASYON NEDİR VE BU NASIL BİR AVANTAJ SAĞLIYOR?

Bu benim çocukluk hayalimdi diyebilirim. Müzik prodüksiyonuna ilgi duymamın birincil nedeni kendi kendime bir şarkıyı başından sonuna her sürecinde yer alarak tamamlama isteğimdi. Tek çocuk olmamdan da kaynaklı olarak yalnız çalışmayı seviyordum ve kendime müzik aracılığıyla işitsel bir dünya yaratmak istiyordum. Eğitimimi de bu yüzden bu yönde şekillendirdim. Fakat Berklee'deki eğitimim sırasında, başkalarıyla çalışmanın ve müzik yaratım sürecinde birden fazla insanın yaratıcılığı ve hayal gücünün bir araya gelmesiyle oluşan sihirli etkinin de önemini fark ettim.

Müzik yaratım sürecinde her adımda yer almayı tercih etmemin arkasındaki motivasyon bunun beni bir müzisyen olarak geliştirmesi, her adım hakkında yeni şeyler öğrenmem ve bu bilgilerin birbirini beslemesi.

Mesela müzik yapımcılığı

ve aranjörlük yapıyor olmam gitarist olarak yer aldığım bir projede çalıştığım yapımcının ve bestecinin benden ne beklediğini ve o projeye daha iyi nasıl hizmet edebileceğimi daha iyi anlamama sebep oluyor. Veya bu bilgilerin ışığında yapımcı olarak yer aldığım bir projede başkalarıyla çalışırken onlardan tam olarak ne istediğimi, o proje için kimlerle çalışmam gerektiğini anlayabiliyor ve bu beklentilerimi çalıştığım insanlara daha rahat aktarabiliyorum. Çeşitli rollerde yer alabiliyor olmam yeni projeleri de daha rahat bulmamı sağlıyor. Günümüz müzik endüstrisinde bir müzisyen olarak ticari açıdan ayakta kalabilmenin yolunun da bu çok yönlülüğten geçtiğine inanıyorum.

BU YOĞUN ÜRETİM SÜRECİNDE HERHANGİ BİR İŞE BAŞLAMADAN ÖNCE NASIL İLERLİYORSUN? BU YOLCULUKTA SANA İLHAM VEYA MOTİVASYON OLAN ŞEYLER NEDİR?

Herhangi bir işe başlamadan önce o iş için yer aldığım adıma göre en iyi etkiyi nasıl yapabileceğime odaklanıyorum. Bence burada bencilce bir bakıştansa proje için en iyisini düşünmek ve kendi tecrübelerim ve müzikal zevklerimi projenin en iyi şekilde tamamlanması için nasıl ortaya koyabileceğimi keşfetmek en önemli adım. Bunun yanı sıra tabii ki projeye bağlı olarak çeşitli araştırmalar, uzun dinlemeler ve güvendiğim arkadaşlarımla fikir alışverişi yaptığım bir hazırlık süreci de geçiriyorum. Bu yolculukta bana en büyük ilham olan şey ve motivasyonum müziğin kendisi ve çalışabildiğim kadar çok ve farklı projelerde yer alma arzumu. İyi veya kötü, her projenin bana ve müzik yolculuğuma çok katkısı olduğunu düşünüyorum ve her seferinde yeni dersler çıkarmaya çalışıyorum.

BÜYÜK ENDÜSTRİLERİN İÇERİSİNDE YER ALAN SANATÇILARIN EN BÜYÜK CHALLENGE'LARINDAN BİRİ TİCARİ KAYGILAR. PRODÜKSİYON ÇALIŞMALARINDA SANATSAL BÜTÜNLÜĞÜ TİCARİ KAYGILARLA NASIL DENGELİYORSUN?

Bu soru aslında çok derin ve üzerine sayfalarca yazılabilecek bir soru. Günümüz müzik endüstrisinde teknolojinin de yardımıyla eskisi gibi büyük stüdyolara ve dev bütçelere sahip olmadan da çok kaliteli işler üretebilmek ve bu işleri yayınlamak mümkün. Bu da prodüksiyon sürecinde ticari kaygıları bir nebze de olsa azaltan bir faktör. Aynı zamanda müziği yayınlarken yapım şirketlerine gerek duymadan bağımsız sanatçılar olarak yayınlama kolaylığı da buna yardımcı oluyor. Herkesin sesini özgürce duyurabildiği ve doğru hamlelerle kendi dinleyicisine ulaşabildiği bu yeni müzik dünyasında müzik yazım aşamasında ticari kaygılar olmaması gerektiğine inanıyorum ve bunun yaratım sürecine de katkı sağlayacağını düşünüyorum. Öte yandan, aynı gelişmelerin sonucu olarak eğer doğru bir pazarlama stratejisi izlenmezse de kalabalığın arasında kaybolmak çok doğal ve kaçınılmaz. Bu açıdan bakıldığında da yapım şirketlerinin hem tecrübeleri hem de kaynakları tekrar değerli hale geliyor. Yapım şirketleri olmasa bile, müzik yayınlamanın bu noktasında profesyonellerle çalışmanın önemine inanıyorum. Kişisel olarak prodüksiyon çalışmalarında ticari kaygılar barındırmıyorum ve bana göre çalıştığım sanatçının vizyonu doğrultusunda müziğe ne hizmet edecekse onu yapmaya çalışıyorum.

DİSKOGRAFİNE BAKTIĞIMIZDA IF İSİMLİ BİR POP GRUBU VAR. BU GRUP HAKKINDA BİZE BİLGİ VEREBİLİR MİSİN? SENİN İÇİN ÖZEL BİR ANLAMI VAR MI?

IF grubu aslında hiçbirimizin aklında olan bir proje değildi ve benim için özel bir anlamı da yok. Yüksek lisans programına devam ederken Yo Hwan ve Larson isimli iki arkadaşımın portfolyo projelerimiz için ortak yaptığımız iki çalışma olmuştu ve şarkılar tamamlandığında da biraz daha tecrübe kazanmak için yayınlamaya karar verdik. Ne mutlu bize ki bu proje hepimiz için yeni projeler adına bir basamak görevi gördü. Ancak şu an birlikte çalışmaya devam etmiyoruz.

YAKIN ZAMANDA ARIANA GRANDE'NİN "IMPERFECT FOR YOU (ACOUSTIC)" ŞARKISINDA YER ALDIN. SÜREÇ NASIL BAŞLADI, NASIL İLERLEDİ? NASIL BİR DENEYİMDİ ANLATIR MİSİN?

Böyle bir projede yer almak benim için kelimelerle ifade edemeyeceğim kadar mutluluk vericiydi. Ariana Grande zaten çok takdir ettiğim bir sanatçı fakat özellikle bu albümün prodüksiyonunu üstlenen Max Martin ve Ilya Salmanzadeh uzun süredir takip ettiğim ve çok beğendiğim, üstün yetenekli kompozitör, aranjör ve prodüktörler. Hatta Max Martin çocukluğumda ve gençliğimde sevdiğim sayısız şarkının altında imzası olan ve benim de Berklee'ye başvuru yazımda yer alan biri. Bu yüzden benim için çok anlamlı bir proje oldu. Sürecin başlaması Max Martin ve ekibinin bir süredir benim de ses mühendisi olarak görev aldığım stüdyoda çalışmalarını sürdürmeye karar vermelerine dayanıyor. Stüdyoda çalışırken ben de boş zamanlarımda gitar çalarak vakit geçirmeyi seviyorum ve bu şekilde bugüne kadar birçok farklı projede de gitarist olarak yer alma fırsatı buldum. Müzik yaratma sürecinde her adımda yer alma isteğimin avantajlarından biri de bu şekilde başka bir rol için bulunduğum ortamlarda bambaşka rollerde de yeni projelere kapı açması. Ariana Grande'nin son albümünün hazırlıklarına devam ederken, "Imperfect for You" şarkısının akustik versiyonunu yapmaya karar veriyorlar ve gitarist olarak ekiplerinden biri de beni öneriyor. Bu sayede Max Martin beni Conway Recording Studios'daki kayıtlara davet etti ve orada çok güzel bir gün geçirdim. Gitarist olarak böyle bir projede böyle bir şarkıyla yer almanın mutluluğunun yanı sıra, prodüktör olarak da bu isimlerin nasıl çalıştıklarını yakından gözlemlemek ve aynı stüdyoda beraber üretirken onlardan bir şeyler öğrenmek paha biçilemez bir deneyimdi. Beni her açıdan çok geliştiren, heyecanlandıran ve motive eden bir süreçti.

SON OLARAK, KİMLERİ TAKİP EDİYORSUN? AMERİKA'DA YAŞAMANA RAĞMEN TÜRKİYE İLE İLGİLİ HAYALLERİN VAR MI? MÜZİKAL YETENEKLERİNİ PAYLAŞIRKEN HEDEFLERİN NELER VE İLERİDE NASIL PROJELERDE YER ALMAYI UMUYORSUN?

Çok farklı türü dinlemeyi sevdiğim ve prodüksiyon ve miks ile de ilgilendiğim için birçok müzisyeni ve müzik emekçilerini farklı farklı sebeplerden takip ediyorum. Senelerdir bıkmadan takip ettiğim Queens of the Stone Age, Jack White, Radiohead, St. Vincent, the Beatles, Mor ve Ötesi, Massive Attack, Athena ve Tarkan gibi isimleri sayabilirim. Bunların yanında Tame Impala ve yine Tame Impala'dan Kevin Parker'ın yer aldığı işleri takip ediyorum. James Blake, Unknown Mortal Orchestra, SAULT son zamanlarda tekrar tekrar dinlediğim sanatçılar. Berklee'den de arkadaşlarım olan Den Ze ve Akın Orbay'ın işlerini de severek ve heyecanla takip ediyorum. Daha birçok farklı türde sayısız insanı takipteyim ve hepsini sayabileceğimi düşünmüyorum! Türkiye ile ilgili tabii ki hayallerim var, kendim yazıp vokallerini de yaptığım bir Türkçe rock albümü üzerinde çalışıyorum. Senelerdir istediğim bir projeydi fakat çok farklı işlerde yer aldığım için şimdiye kadar gereken vakti ayıramamıştım, artık zamanının geldiğini düşünüyorum. Projeyi tamamladığımda Türkiye'de konserler vermeyi de çok istiyorum. Bir yandan da şarkı yazarı ve vokalist eşim Darwin Avalon ile "Maybe" adında bir şarkı yayınlamıştık ve şimdi de İngilizce yeni bir albüm üzerinde çalışıyoruz. Müzikal anlamda en büyük hedefim gıpta ettiğim birçok yetenekli müzisyenle birlikte güzel ve iyi müzik işlerinde yer almak ve bunları yaparken de sürecin kendisinden keyif almak. Çalışmayı istediğim ve hayal ettiğim çok sayıda iyi müzisyen var ve bu hayallerimi tek tek gerçekleştirmeyi umuyorum.

BORA VARSAY

TÜRKİYE’NİN EN
POPÜLER DİJİTAL
MÜZİK DERGİ-
Sİ POP&KÜLTÜR +
XTRA İLE DÜNYA
MÜZİĞİNE
ARTIK ÇOK DAHA
YAKINSIN!

WWW.POPNKULTUR.ONLINE